

Πανελλαδικές εξετάσεις 2018

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα «Νέα Ελληνικά Γ' τάξης ΕΠΑΛ»

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1.

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Λάθος
- δ) Λάθος

A2.

Ο τίτλος «Το ζώο που έγινε Θεός» είναι μεταφορικός αλλά νοηματικά ενεργός και σχετίζεται άμεσα με το περιεχόμενο του κειμένου που αναφέρεται στην εξέλιξη του ανθρώπου από την κατάσταση του ζώου σε απόλυτο κυρίαρχο της γης και τις επιπτώσεις αυτής της εξέλιξης και στον ίδιο τον άνθρωπο και στο περιβάλλον. Ο άνθρωπος αρχικά ήταν ένα «ζώο» χωρίς δύναμη, απόλυτα υποταγμένος στη φύση με στόχο την επιβίωσή του («Πριν από 70.000, ο Homo Sapiens ήταν ακόμα ένα ασήμαντο ζώο που κοιτούσε τη δουλειά του σε μια γωνιά της Αφρικής»). Με τη δύναμη του μυαλού του ανέπτυξε την επιστήμη και την τεχνολογία, κυριάρχησε στον πλανήτη («Στις χιλιετίες που ακολούθησαν μεταμορφώθηκε σε κυρίαρχο όλου του πλανήτη») και έφτασε σήμερα να πιστεύει ότι είναι Θεός («σήμερα ο άνθρωπος βρίσκεται στο χείλος της μετατροπής του σε Θεό»). Με τις θεϊκές αυτές δυνάμεις όχι μόνο δημιουργεί αλλά και καταστρέφει («έτοιμος να αποκτήσει όχι μόνο αιώνια νεότητα αλλά και τις θεϊκές ικανότητες της δημιουργίας και της καταστροφής»), πιστεύοντας αλαζονικά ότι έχει το δικαίωμα να επεμβαίνει χωρίς να υπολογίζει τις επιπτώσεις της δράσης του στο οικοσύστημα και τα ζώα («Αυτοδημιούργητοι Θεοί... Δεν δίνουμε λογαριασμό σε κανέναν»). Επικεντρώνοντας αποκλειστικά στην ικανοποίησή του που όμως ποτέ δεν βρίσκει κορεσμό, δρα με ανευθυνότητα («Έτσι, σπέρνουμε τον όλεθρο στα ζώα και το οικοσύστημα γύρω μας, με στόχο κυρίως την άνεση και τη διασκέδασή μας, χωρίς ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι»). Η συμπεριφορά αυτή τον καθιστά επικίνδυνο («Υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από δυσαρεστημένους και ανεύθυνους θεούς που δεν ξέρουν τι θέλουν.»).

2^η δραστηριότητα

A3.

Κυριολεκτικός τίτλος: Η κυριαρχία του ανθρώπου στη φύση

Μεταφορικός τίτλος: Τα άλματα.... ενός δαίμονα

A4.

α) μεταλλάχθηκε, μετατράπηκε, μεταβλήθηκε, μετασχηματίστηκε, άλλαξε

β) τεράστια, αμέτρητη, άπειρη, ατελείωτη, απύθμενη

γ) εξέλιξη, ανάπτυξη

3^η δραστηριότητα

A5.

Τόπος, 07/06/2018

Αξιότιμε κύριε,

Ολοκληρώνοντας την ανάγνωση του βιβλίου σας «Sapiens: Μια σύντομη ιστορία του ανθρώπου» προβληματίστηκα για τη συμπεριφορά μας απέναντι στο περιβάλλον που μας φιλοξενεί. Καταστρέφουμε το οικοσύστημα, μολύνουμε τον αέρα, το έδαφος και τις θάλασσες, εξαντλούμε τους φυσικούς πόρους.

- Τα αίτια αυτής της συμπεριφοράς

-- η επικράτηση του οικονομικού ορθολογισμού (τάση αλόγιστου και ανεξέλεγκτου ιδιωτικού πλουτισμού που έχει θέσει ως μοναδικό στόχο την πραγμάτωση του υλικού κέρδους) και της κερδοσκοπίας, που ασπάζεται το δόγμα «ανάπτυξη για την ανάπτυξη» αντιμετωπίζει τη φύση ωφελιμιστικά και εργαλειικά. Ο άνθρωπος με γνώμονα το οικονομικό συμφέρον υιοθετεί έναν εγωκεντρικό και ωφελιμιστικό τρόπο ζωής και έτσι η φύση καθίσταται έρμαιο στη βουλιμία ατόμων ή φορέων που την αντιμετωπίζουν ως μέσο εύκολου πλουτισμού.

-- η αλόγιστη ανάπτυξη της βιομηχανίας, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προδιαγραφές που θα προστάτευαν το περιβάλλον, καθώς επιδιώκεται το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος με το μικρότερο δυνατό κόστος.

-- η καλλιέργεια της καταναλωτικής νοοτροπίας οδηγεί στην υπερπαραγωγή και την κατασπατάληση των πρώτων υλών και των πηγών ενέργειας και την υπερκατανάλωση που προκαλεί συσσώρευση όγκου απορριμμάτων. Η θεοποίηση της ύλης κατέστησε τον άνθρωπο μυωπικό ον, που δεν μπορεί να δει πέρα από το εφήμερο και προσωπικό του όφελος. Ο άνθρωπος δεν συνειδητοποιεί την προσωρινότητά του και το χρέος του να προστατεύσει και να παραδώσει στις επόμενες γενιές αλώβητο το φυσικό περιβάλλον, καθώς δεν ανηλάμβανεται το περιβάλλον ως συλλογικό αγαθό.

-- Βέβαια, σε όλα αυτά ο άνθρωπος είχε σύμμαχό του την τεχνολογία, που του επέτρεψε να επεμβαίνει καταλυτικά στη φύση, να τη λεηλατεί και να την παραμορφώνει. Εξάλλου, η τεχνολογική πρόοδος κατέστησε

τον άνθρωπο αλαζόνα, ο οποίος με την ψευδαίσθηση της παντοδυναμίας προχωρά σε «αφαίμαξη» της φύσης, θεωρώντας ότι η φύση υπάρχει μόνο για τη δική του χρήση και απόλαυση. Παράλληλα, ο ψυχρός ορθολογισμός απογύμνωσε τον άνθρωπο ηθικά και συναισθηματικά.

-- η απουσία οικολογικής συνείδησης ως αποτέλεσμα του μονομερούς προσανατολισμού της εκπαίδευσης και της αδιαφορίας του ανθρώπου για τον άνθρωπο. Έτσι το κοινωνικό συμφέρον, που επιτάσσει την προστασία του φυσικού κεφαλαίου, παραγκωνίζεται και υποτάσσεται στο βωμό του ατομικού και ο καθένας μας καθίσταται συνεργός στο περιβαλλοντικό «έγκλημα», καθώς ένοχα σιωπά και αδιαφορεί ή ακόμα χειρότερα θεωρεί ότι το πρόβλημα είναι από μακρινό ως ανύπαρκτο και, βέβαια, δεν αφορά εμάς αλλά τους άλλους.

Τα συναισθήματα που γεννά αυτή η στάση:

- Φόβος, ανασφάλεια, άγχος για το μέλλον του ανθρώπου: αρρώστιες επιδεινώνονται (καρκίνος, καρδιοπάθειες, δύσπνοια), κλιματολογικές αλλαγές, ακραία καιρικά φαινόμενα, εξαφάνιση ειδών που απειλεί την φυσική και διατροφική ισορροπία, εξάντληση πηγών ενέργειας που οξύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ κρατών και απειλεί με πόλεμο
- Κατάθλιψη, απαισιοδοξία, αίσθημα εγκλωβισμού και αδιεξόδου: η ζωή μακριά από τη φύση ή σε ένα κατεστραμμένο φυσικό περιβάλλον δεν αφήνει περιθώρια γαλήνης, ηρεμίας, εκτόνωσης
- Απογοήτευση, πικρία: ο άνθρωπος, παρά τη δύναμή του δεν μπόρεσε να περιορίσει τον ανθρώπινο πόνο, τη δυστυχία και την οδύνη στον κόσμο. Αντίθετα, απειλείται σήμερα από τα ίδια του τα δημιουργήματα και παρόλα αυτά εξακολουθεί να έχει την ίδια υπερφίαλη και ανήθικη στάση.

Αξιότιμε κύριε,

Οι δικές σας διαπιστώσεις αποτελούν και δικούς μας προβληματισμούς. Θέλω να πιστεύω πως η δική μας γενιά θα αντιμετωπίσει το περιβάλλον με αίσθημα ευθύνης, για να μπορέσει να σταθεί, αντάξια των περιστάσεων.

Με εκτίμηση.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1.

1. Β
2. Γ
3. Β
4. Β
5. Α
6. Β

B2.

Στο διήγημα αυτό παρουσιάζεται η συμπεριφορά ενός αδέσποτου ζώου απέναντι στον άνθρωπο. Πιο συγκεκριμένα το ζώο που συνάντησε ο ήρωας -αφηγητής ήταν **ζωηρό** («Με προσπερνούσε φερμάροντας,

προχώραγε, ξαναγύριζε...»/«έφυγε πάλι μπροστά»/ «Πάντα τρέχοντας...») και **ανέμελο** («Ήταν χαρούμενη»/ «Διαδήλωνε...την ευφροσύνη της»). Οι αντιδράσεις του ήταν **ενστικτώδεις** («φερμάροντας»/ «Με ακολούθησε»/ «ξαναγύριζε πίσω και με κοίταζε στα μάτια»). Πλησίασε τον ήρωα άμεσα, **χωρίς δισταγμό και με αθώα ψυχή** («με εμπιστευόταν»). Αναζητούσε την **ανθρώπινη συντροφιά** και γι' αυτό ακολούθησε τον αφηγητή ως το τέλος της διαδρομής του («Έβγαλα τα κλειδιά μου...έπαψε να τρέχει»). Όμως, σαν να **δαισθανόταν** την αναποφασιστικότητα του ήρωα και τον δισταγμό του, έμεινε ακίνητο, περιμένοντας τις αντιδράσεις του («Ακίνητη...ραγισματιά αμφιβολίας»). Κράτησε, βέβαια, **αγέρωχη στάση** και **με αξιοπρέπεια αποδέχθηκε τη διάψευση των προσδοκιών του** να λάβει φροντίδα και προσοχή από τον άνθρωπο («Πάντα ασάλευτη, με μιαν αξιοπρέπεια...την έκλεινα έξω»).

2^η δραστηριότητα

B3.

Ήταν μια πρώτη ραγισματιά αμφιβολίας

Με αυτή τη μεταφορά ο συγγραφέας επιτυγχάνει να αποδώσει με **ζωντάνια** και **παραστατικότητα** τα συναισθήματα του ζώου, το οποίο διαισθάνεται ότι ο άνθρωπος δε θα το φροντίσει. **Διεγείρει έτσι τη φαντασία του αναγνώστη** και **κινητοποιεί τα συναισθήματά** του, ενώ παράλληλα **η γλώσσα του κειμένου γίνεται ποιητικότερη**, εντείνοντας τη **συναισθηματική φόρτιση** και πετυχαίνοντας την **αισθητική τέρψη** του δέκτη.

B4.

Με την ερωτηματική πρόταση «Να την κάνω τι;» ο συγγραφέας πετυχαίνει να αποδώσει με καθαρότητα τη σκέψη του ήρωα και να δώσει έμφαση στο ερώτημα που τον προβληματίζει. Παράλληλα, προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο.

Από την άλλη, αποδίδεται με ενάργεια η ψυχολογική κατάσταση του ήρωα. Το ερώτημα εκφράζει τον προβληματισμό του, το δίλημμα στο οποίο βρίσκεται, την απορία, την αμηχανία του. Δηλώνει την εσωτερική σύγκρουση που βιώνει ο αφηγητής, πριν πάρει την τελική του απόφαση. Μέσω αυτού του ερωτήματος προσπαθεί να δικαιολογήσει τον εαυτό του, επειδή δεν θα αναλάβει τη φροντίδα του ζώου. Βέβαια, δείχνει και την ευαισθησία του απέναντι στο ζώο, αφού παραδέχεται ότι δεν μπορεί να το φροντίσει.

3^η δραστηριότητα

B5.

Στο τέλος του διηγήματος ο ήρωας κλείνει την πόρτα του σπιτιού του αφήνοντας έξω το ζώο. Η στάση αυτή αποδεικνύει πρωτίστως ότι φοβάται να αναλάβει την ευθύνη της φροντίδας του. Το εγκαταλείπει, λοιπόν, νιώθοντας ενοχές βέβαια, γιατί γνωρίζει ότι δεν έχει σταθεί αντάξιος των ευθυνών του.

Προσωπικά, σε μια ανίστοιχη περίπτωση δεν θα ανιδορούσα όπως ο ήρωας. Θα επέλεγα να φρονίσω το ζώο όσο μπορώ. Αν είχα τη δυνατότητα να ανταποκριθώ στις ανάγκες του, θα το κρατούσα. Διαφορετικά, θα το χάριζα σε κάποιον που αγαπά τα ζώα και που πραγματικά ενδιαφέρεται να το φρονίσει ή θα απευθυνόμουν σε κάποιο άσυλο για αδέσποτα. Γιατί θεωρώ ότι και τα ζώα έχουν δικαιώματα, τα οποία οφείλουμε να σεβόμαστε. Άλλωστε, η στάση μας απέναντι σε κάθε μορφή ζωής αποδεικνύει και το επίπεδο του πολιτισμού μας.

ΠΡΙΣΜΑ